

GORTVAY GYÖRGY (1892–1966): SEMMEIWEIS IGNÁC (1818–1865) MAGYARSÁGA¹

**Digitalizáltak a Magyar Tudománytörténeti Intézet és a Semmelweis Orvostörténeti
Múzeum, Könyvtár és Levéltár munkatársai, Gazda István vezetésével
Közreműködött: Kapronczay Károly és Szállási Árpád**

Semmelweis maga mindig büszkén említette magyar származását és magát állhatatosan magyarnak vallotta. Már középiskolája anyakönyvében is úgy az ő, mint testvéreinek nemzetisége mindig magyarként van bejegyezve. Magyarnak nevezte magát az 1860. november 27-én a Magyar Tudományos Akadémiához intézett levelében is.

A Rókus-kórházi állásért benyújtott folyamodványban² így ír:

„Tudományomat eddig Bécsben gyakoroltam, azonban ezután hazámban, különösen a város kebelében szándékozom, mint gyakorló orvos állandóan megtelepedni.”

Egyenesen a történelmi hűség szándékos meghamisításának kell minősítenünk, ha valaki nem magyarnak mondja Semmelweiset, ha elolvassa a Magyar Tudományos Akadémiához intézett levelét.

„Sorsom úgy hozta magával – írja Semmelweis 1860. november 27-én –, hogy midőn a felfedezést (1847 évben) tettem, mint a bécsi szülészeti intézet segédorvosa, hazám határain kívül tartózkodtam. Így történt, hogy felfedezésem legelőször is a német szakközönségnek lőn bemutatva. Hazámba visszatértem után a magyar szakértő közönségnek is előadtam tapasztalataimat, s elméletemet a gyermekágyi láz körül az itt megjelenő Orvosi Hetilapban. Mialatt azonban tanom nálunk nem talált ellenzőre több rendbeli, részint megtámadásoknak, részint elferdítéseknek volt az kitéve Németországban.”

Semmelweis magyar nyelvű lapszéli megjegyzései,³ amelyeket 1855. október 3-án Siebold göttingi szülészprofesszornak a Neue Zeitschrift für Geburtskunde (Berlin) 1847. évfolyamában megjelent egyik közleményéhez⁴ fűzött, arról tanúskodnak hogy Semmelweis nemcsak magyarnak vallotta magát, hanem magyarul is gondolkodott és magyarul írt, ha külső ok nem kényszerítette a német nyelv használatára.

Neuburger azt mondja, hogy Ausztriában egészen a 20. század elejéig nemigen ejtették ki Semmelweis nevét; 1918 óta gyakran hivatkoznak arra, hogy Semmelweis német szülők gyermeke, a németiség sarja és hogy német földön, Bécsben történt a nagy felfedezés, amely a szülészeti új alapokra helyezte. Mint ama korabeli orvosaink igen nagy részét, Semmelweiset is Bécsbe vonzotta az akkori bécsi orvosi egyetem nagy híre. Igaz, hogy a nagy felfedezés Bécsben történt, de a felfedezés alapján éppen olyan kevésbé lehet Semmelweiset osztráknak nevezni, mint amilyen kevésbé nevezhetjük mi J. Czermakot magyarnak azért, mert éppen itteni tanárkodása idejére esett a gégetükör orvosi használhatóságának a bemutatása.

¹ Forrás: Gortvay György: Semmelweis magyarsága. = Orvosi Hetilap, 1964. p. 1043.

² Fővárosi Levéltárban 17.551/1850. szám alatt található.

³ V. ö. a következő jegyzetben szereplő közleményt, pp. 278–281.

⁴ dr. Ed. Casp. Jacob von Siebold: Sechster Bericht über die in der königl. Bildungsanstalt zu Göttingen vorgefallenen Ereignisse in den Jahren 1845 und 1846. = Neue Zeitschrift für Geburtskunde, 1847.